

TİCARET HUKUKU

ORTAK DERS

DR. ÖĞR. ÜYESİ FATİH AYDOĞAN

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ AÇIK VE UZAKTAN EĞİTİM FAKÜLTESİ

ORTAK DERS

TİCARET HUKUKU

Dr. Öğr. Üyesi Fatih Aydoğan

Yazar Notu

Elinizdeki bu eser, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi'nde okutulmak için hazırlanmış **bir ders notu niteliğindedir.**

ÖN SÖZ

Ticaret hukuku ders kitabı, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi İktisat Programı öğrencilerinin ticaret hukukuna dâhil konuları öğrenmeleri amacıyla hazırlanmıştır.

Amaca uygun olarak, hukuk fakültesi öğrencileri için uygun olabilecek ayrıntılara girilmemiş, bazı konularda genel bilgilerin verilmesiyle yetinilmiştir.

Ticaret hukukunun alanı çok geniştir. Ticaret Kanunu'nda düzenlenen ticari işletme, ticaret şirketleri, kıymetli evrak, taşıma işleri, deniz ticareti ve sigorta ticaret hukukunun alanına dâhil olduğu gibi, sermaye piyasası hukuku, banka hukuku, fikri ve sınai mülkiyet hukuku, rekabet hukuku ve taşıma hukuku da ticaret hukukunun içinde yer almaktadır.

Ders kitabında ise bu alanların tamamına yer vermek imkânı bulunmadığı gibi kitabın özgülendiği program açısından zorunlu da değildir.

Kitapta, temel konular olan ticari işletme, kıymetli evrak ve şirketler hukuku bilgilerine yer verilmiş, gerekli olduğu ölçüde diğer alanlara ilişkin bazı bilgilere de yer verilmiştir.

Kitabın hazırlanmasında “AUZEF Ders İçerikleri İçin Öğretim Elemanlarının Uygulayacağı Ders Kitabı Yapısal Standartları'na uyulmuştur.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	2
İÇİNDEKİLER.....	3
KISALTMALAR	10
YAZAR NOTU	11
1. GENEL OLARAK TİCARET HUKUKU	12
1.1. Konuları.....	18
1.2. Kaynakları	18
2. TİCARİ HÜKÜMLER, TİCARİ ÖRF VE ADET, TİCARİ DAVALAR.....	25
2.1. Ticari Hükümler (Kurallar)	31
2.2. Ticari Örf ve Adet	32
2.2.1. Örf ve Adet.....	32
2.2.2. Teamülde Durum.....	32
2.2.3. Bir Bölgeye veya Bir Ticaret Dalına Özgü Ticari Örf ve Adetler	33
2.3. Ticari Davalar.....	33
2.3.1. Genel Olarak	33
2.3.2. Ticari Davalar ve Çekişmesiz Yargı İşlerinin Görüleceği Mahkemeler	34
3. TİCARİ İŞLER VE TİCARİ İŞLERE BAĞLANAN SONUÇLAR	40
3.1. Ticari İşler	46
3.2. Teselsül Karinesi	46
3.3. Ticari İşlerde Faiz.....	47
3.3.1. Faiz Oranı	48
3.3.2. Yabancı Para Borcunda Faiz	49
3.3.3 Faizin Başlangıcı	49
3.3.4. Bileşik Faiz.....	49

3.4. Zaman aşımı	49
4. TİCARİ FAALİYETLER İÇİN ORGANİZASYON: TİCARİ İŞLETME	55
4.1. Kavramlar	62
4.2. Ticari işletme – Tanım ve Unsurlar	62
4.3. Merkez ve Şube	64
4.4. Ticari İşletmenin Devri	64
4.5. Ticari İşlemenin Rehni	65
5. TACİR, TACİR SIFATININ SONUÇLARI	72
5.1. Kimler Tacirdir?	78
5.1.1. Gerçek Kişi Tacir	78
5.1.2. Tüzel Kişi Tacirler	79
5.2. Tacir Olmanın Hüküm ve Sonuçları	80
5.2.1. İflasa Tabi Olma	80
5.2.2. Ticaret Unvanı Seçme ve Kullanma	81
5.2.3. Ticaret Siciline Tescil	81
5.2.4. Ticari Defterleri Tutma	81
5.2.5. Basiretli İş Adamı Gibi Hareket Etme Yükümlülüğü	81
5.2.6. Ücret ve Sözleşme Cezasının İndirilmesini İsteyememe	82
5.2.7. İhtar ve İhbarları Belli Şekilde Yapma Yükümlülüğü	82
5.2.8. Ücret İsteme Hakkı	82
5.2.9. Fatura Verme, Fatura ve Teyit Mektubunun İçeriğini Kabul Etmiş Sayılma	82
5.2.10. Ticari Satış ve Mal Değişimi	82
6. TİCARET SİCİLİ, TİCARET UNVANI VE İŞLETME ADI, MARKA	88
6.1. Ticaret Sicili	95
6.1.1. Genel Olarak	95

6.1.2. İstem, İstemin şekli	95
6.1.3. İlgililer	95
6.1.4. Süre.....	96
6.1.5. Değişikliklerin Tescili	96
6.1.6. Sicil Müdürünün Görevleri	96
6.1.7. Tescile Davet ve Ceza	96
6.1.8. İtiraz	97
6.1.9. Açıklık.....	97
6.1.10. Tescil ve İlanın Üçüncü Kişilere Etkisi.....	97
6.2. Ticaret Unvanı.....	97
6.2.1. Kullanma Zorunluluğu	97
6.2.2. Tescil	98
6.2.3. Ticaret Unvanının Şekli	98
6.2.4. Ekler	99
6.2.5. Şubeler.....	99
6.2.6. Ticaret Unvanının Devri.....	99
6.2.7. Ticaret Unvanının Korunması - Unvanına Tecavüz Edilen Kimsenin Hakları	99
6.3. İşletme adı	100
6.4. Marka	100
6.4.1. Genel Olarak	100
6.4.2. Marka Olabilecek İşaretler	100
6.4.3. Tescil Edilemeyecek İşaretler	101
6.4.4. Marka Sahibinin Talepleri.....	101
6.4.5. Hükümsüzlük	101
7. HAKSIZ REKABET- TİCARİ DEFTERLER	108

7.1. Haksız Rekabet.....	114
7.1.1. Genel Olarak	114
7.1.2. Dürüstlük Kuralına Aykırı Davranışlar, Ticari Uygulamalar	114
7.1.3. Haksız Rekabet Nedeniyle Açılacak Davalar	115
7.1.4. Kararın ilanı.....	116
7.1.5. Zamanaşımı	116
7.2. Ticari Defterler.....	116
7.2.1. Defter Tutma Yükümlülüğü	117
7.2.2. Tutulması Zorunlu Ticari Defterler.....	117
7.2.3. Saklama Yükümlülüğü – Saklama Süresi	117
7.2.4. Açılış ve Kapanış Onayları	118
7.2.5. Defter Tutma Usulü.....	118
7.2.6. Defterlerin Zıya ve İptali	119
7.2.7. Defterlerin Delil Niteliği	119
7.3. Cari Hesap.....	119
8. TACİR YARDIMCILARI – TİCARİ FAALİYETLERE ARACI OLANLAR.....	125
8.1. Tacir Yardımcıları.....	132
8.1.1. Ticari temsilci.....	132
8.1.2. Ticari Vekil	133
8.1.3. Diğer Tacir Yardımcıları (BK m. 552).....	133
8.1.4. Ticari Temsilcilerin, Ticari Vekillerin ve Diğer Tacir Yardımcılarının Yetkilerinin Sona Ermesi (BK M. 554).....	134
8.1.5. Pazarlamacı	134
8.2. Ticari Faaliyetlere Aracı Olanlar.....	134
8.2.1. Acentelik	134
8.2.2. Simsarlık Sözleşmesi.....	136

8.2.3. Komisyon Sözleşmesi	137
8.2.4. Tek Yetkili Satıcı (Distribütör, Ana Bayi, Bayi)	138
9. KIYMETLİ EVRAK KAVRAMI, KIYMETLİ EVRAKIN DEVRİ VE KIYMETLİ EVRAKIN İPTALİ	144
9.1. Kıymetli Evrakın Tanımı	150
9.1.1. Kıymetli Evrak Örnekleri.....	150
9.1.2. Kıymetli Evrak Tanımından Çıkan Unsurlar	151
9.1.3. Kıymetli Evrakın Özellikleri.....	151
9.2. Kıymetli Evrakın Devri.....	152
9.2.1. Nama Yazılı Kıymetli Evrak.....	153
9.2.2. Emre Yazılı Kıymetli Evrak.....	153
9.2.3. Hamile Yazılı Kıymetli Evrak.....	154
9.3. Kıymetli Evrakın İptali.....	154
10. KIYMETLİ EVRAKTA DEFİLER	160
10.1. Mutlak Def'iler.....	166
10.1.1. Senet Metninden Anlaşılan Def'iler.....	166
10.1.2. Senedin Geçersizliğine İlişkin Def'iler	166
10.2. Kişisel (Nisbi) Defiler	167
11. KAMBIYO SENETLERİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ, POLİÇE, BONO	174
11.1. Kambiyo Senetlerinin Genel Özellikleri	180
11.2. Poliçe.....	181
11.2.1. Şekil Şartları.....	181
11.2.2. Vade Türleri	181
11.2.3. Faiz Şartı	182
11.2.4. Poliçe Bedelinin Çeşitli Şekillerde Gösterilmesi (TK m. 676)	182
11.2.5. Açık Poliçe (Bono ve Çek).....	182

11.3. Bono veya Emre Yazılı Senet	182
11.3.1. Şekil Şartları (TK m. 776).....	182
11.3.2. Unsurların Bulunmaması.....	183
12. ÇEK, CİRO, AVAL, BAŞVURMA HAKKI.....	189
12.1. Çek	195
12.1.1. Çekin Farklı Yönleri.....	195
12.1.2. Şekil Şartları (TK m. 780).....	195
12.1.3.Unsurların Bulunmaması.....	197
12.1.4. Faiz Şartı	197
12.1.5. İbraz Süreleri (TK 796).....	197
12.1.6. Çekten cayma (TK m. 799).....	197
12.2. Ciro.....	197
12.2.1. Cironun Şekli.....	198
12.2.2. Kayıtsız, Şartsız Olması	198
12.2.3. Cironun Hükümleri	198
12.2.4. Ciro Yasağı.....	199
12.2.5. Hamilin Hak Sahipliği.....	199
12.3. Aval	199
12.3.1. Genel Olarak	199
12.3.2. Şekil (TK m. 701).....	199
12.4. Başvurma Hakkı.....	200
12.4.1. Protesto.....	200
12.4.2. Teselsül (TK m. 724)	200
13: ADİ ŞİRKET, TİCARET ŞİRKETLERİ GENEL HÜKÜMLER, KOLLEKTİF ŞİRKET, KOMANDİT ŞİRKET	206
13.1. Adi Ortaklık Sözleşmesi.....	212

13.1.1. Tanımı	212
13.1.2. Kazanç ve Zarar	212
13.1.3. Ortaklığın Yönetimi	213
13.2. Ticaret Şirketleri Genel Hükümler	213
13.2.1. Ticaret Şirketleri (TK m. 124).....	213
13.2.2. Tüzel Kişilik ve Ehliyet (TK m. 125)	213
13.2.3. Uygulanacak Kanun Hükümleri (TK m. 126).....	213
13.2.4. Sermaye Olarak Getirilebilecek İktisadî Değerler (TK m. 127)	213
13.3. Kollektif Şirket.....	214
13.4. Komandit Şirket	215
14. ANONİM ŞİRKET, SERMAYESİ PAYLARA BÖLÜNMÜŞ KOMANDİT ŞİRKET, LİMİTED ŞİRKET, KOOPERATİF.....	221
14.1. Anonim Şirket	227
14.2. Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirket	227
14.3. Limited Şirket.....	228
14.4. Kooperatif.....	228
KAYNAKLAR.....	234

KISALTMALAR

6102 sayılı Kanun	6102 sayılı (yeni) Türk Ticaret Kanunu
AO	Anonim Ortaklık
AŞ	Anonim Şirket
b.	bent
BK	6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
bkz.	Bakınız
cüm.	Cümle
ÇekK	Çek Kanunu
Eski TK	6762 sayılı (eski) Türk Ticaret Kanunu
FaizK	3095 sayılı Faiz Kanunu
KoopK	1163 sayılı Kooperatifler Kanunu
Ltd. Şti.	Limited Şirketi
MarkKHK	556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
MK	4721 sayılı Türk Medenî Kanunu
RG	Resmî Gazete
s.	sayfa
SerPK	6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu
vd.	ve devamı

YAZAR NOTU

1. GENEL OLARAK TİCARET HUKUKU

Bu Bölümde Neler Öğreneceğiz?

1. GENEL OLARAK TİCARET HUKUKU

1.1. Konuları

1.2. Kaynakları

Bölüm Hakkında İlgi Oluşturan Sorular

- 1) “Ticaret”i ve “ticaret hukukunu” nasıl tanımlarsınız?
- 2) Ticaret hukukunun aktörü (faili) kimdir?
- 3) Kamu hukuku-özel hukuk ayrımı kısaca neye dayanır? Ticaret hukuku hangisi içinde yer alır?
- 4) Ticaret hukukunun kaynakları nelerdir?
- 5) Ticaret hukuku ile bağlantılı hukuk alanları nelerdir?

Bölümde Hedeflenen Kazanımlar ve Kazanım Yöntemleri

Konu	Kazanım	Kazanımın nasıl elde edileceği veya geliştirileceği
Ticaret Hukuku	Ticaret hukukunun hangi ilişkileri düzenlediğinin öğrenilmesi	Okuma yoluyla
Ticaret Hukuku	Kamu hukuku-özel hukuk ayrımının bilinmesi	Okuma yoluyla
Konuları, Kaynakları	Ticaret hukukunun konuları ve alanlarının tespit edilmesi	Okuma yoluyla

Anahtar Kavramlar

Metin içinde açıklanmıştır.

Giriş

Ticaret, malların/ürünlerin üretiminden tüketimine kadar olan süreçte değiş tokuşa konu olması, alınıp satılması olarak ifade edilebilir. Hizmetler de tanıma dâhil edilmelidir. Bir anlamda ticaret, ticari faaliyetlerin tamamını ifade eder.

Ticaret hukuku ise daha geniş bir kavramdır. Bir meselenin ticaret hukuku içinde yer alması, o işin ticari bir faaliyet olması, o işin bir ticari işletme ya da bir ticaret şirket tarafından yürütülmesi ya da düzenlendiği hukukî kaynak nedeniyle olabilir.

En geniş anlamda ticaret hukuku, ticarete (ticari faaliyetlere) ilişkin tüm ilişki ve durumların hukuku olarak tanımlanabilir.

Ticaret hukukunun aktörü (fâili) tacirdir. Tacirler arasında ekonomik yaşamın hemen her alanında ticari faaliyetleri yürütenler ticaret şirketleridir (Özellikle de anonim ve limited şirket).

Ticaret hukuku, kamu hukuku-özel hukuk ayrımında, özel hukuk içinde yer alır. Kamu hukukunda devletin (kamunun) üstün/tek taraflı iradesi söz konusu iken özel hukukta iradelerin eşitliği/serbestliği kuralı geçerlidir.

Ticaret hukuku dersimizin konu ve kapsamını ticari işletme hukuku, kıymetli evrak hukuku ve şirketler hukuku oluşturmaktadır.

1.1. Konuları

Türk hukukunda ticaret hukukunu düzenleyen asıl kaynak 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'dur. Kanun 14.02.2011 tarih ve 27846 sayılı resmî gazetede yayımlanmış, 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu kanunda yer alan konular; ticari işletme, ticaret şirketleri, kıymetli evrak, taşıma işleri, deniz ticareti ve sigortadır.

Bu konuların tamamı ticaret hukukunun kapsamında olmakla birlikte, temel müfredat olarak ticari işletme, şirketler ve kıymetli evrak hukuku kabul edilmektedir.

Yine Ticaret Kanunu'nun ilgili maddelerine dayalı olarak çıkarılmış olan çok sayıda yönetmelik, tüzük ve bakanlar kurulu kararı da kaynaklar arasındadır.

Bundan başka ticaret hukukunun alanına giren diğer konuları;

- Sermaye piyasası hukuku,
- Banka hukuku,
- Fikrî ve sınaî mülkiyet hukuku,
- Rekabet hukuku,
- Taşıma hukuku, olarak sayabiliriz. Belirtilen konuları düzenleyen ayrı kanun ve kanun hükmünde kararname bulunmaktadır.

1.2. Kaynakları

İlgili mevzuat:

Türk Ticaret Kanunu,

Sermaye piyasası kanunu,

Kooperatifler kanunu,

Çek kanunu,

Ticari işlemlerde taşınır rehni kanunu,

Bankacılık kanunu,

Rekabetin korunması hakkında kanun,

Taşıma hukukuna ilişkin uluslararası konvansiyonlar,

Borçlar kanununun; simsarlık sözleşmesine ilişkin 520 ilâ 525, komisyon sözleşmesine ilişkin 532 ilâ 546, ticari temsilciler, ticari vekiller ve diğer tacir yardımcılarına

ilişkin 547 ilâ 554, adi şirketlere ilişkin 620 ilâ 644. madde hükümleri, marka, patent, endüstriyel tasarım, coğrafi işarete ilişkin düzenlemeler içeren Sınai Mülkiyet Kanunu.